

Katz Mózes És Családja

Ez a kép tulajdonképpen az esküvői fényképünk. Akkor készítettük, amikor eljöttünk az anyakönyvvezetőtől. Az ülő sorban jobbról balra: a testvérem, Gitl, mellette a feleségem testvére, Raja és a feleségem anyukája, Tajbe Boldur ül. Én baloldalt állok, a feleségem, Vera pedig jobboldalt. A kép 1954-ben készült, Huszton. Miután hazajöttem a koncentrációs táborból, és valamelyest rendeztem a helyzetemet, elkezdtem iskolába járni: 1946-ban fölvettek Husztra, az autósiskolába, ahol sofőrnek tanultam. Királyházán laktam, és minden nap gyalog mentem Husztra, nyolc kilométer oda és nyolc kilométer vissza. 1947 májusában befejeztem az iskolát. 1947 októberében azonban behívtak sorkatonai szolgálatra a Szovjet Hadseregbe. Moszkvába irányítottak. Ott az elpusztított város újjáépítésén dolgoztak német hadifogolybrigádok. Szovjet tiszték parancsnoksága alatt dolgoztak. 1947-ben a hadifoglyokat kiengedték, és a behívott sorkatonákat vitték a helyükre. Egy építőzászlóaljba kerültem. 1949-ben átvittek dolgozni a Gorkovói területre, a Sakhunijai vasúti pályaudvar építésére, hétszáz kilométerre Moszkvától. Pocsék hely volt: erdő, mocsár és töméntelen szúnyog meg muslica. A mi zászlóaljunk keskeny nyomtávú vasúti pályát épített. A katonák egy része az építkezésen dolgozott, a többiek meg fát vágtak az erdőben a talpfákhoz. Barakkokban laktunk az erdőben, és minden nap öt-hat kilométert tettünk meg, amikor dolgozni mentünk. 1950-ben kijött a parancs az 1926-ban születettek leszereléséről. 1950 novemberében visszatértem Királyházára. Újra elkezdtem járni az autósiskolába, és négy hónap múlva megkaptam a hivatásos vezetői jogosítványt. Fölvettek faszállítónak egy erdőgazdaságba, teherautón dolgoztam. 1954-ben nősültem meg. A leendő feleségemmel az unokatestvérem ismertetett össze, Mendel Janovics. Őt még 1947-ben elküldték a Donyec-medencébe, a gorlovkai bányába. Élt ott egy zsidó család, a Boldurék: anya és három lánya. A háború előtt Harkovban laktak, azután evakuálták őket Karagandába [Kazahsztán]. A háború után már nem tértek vissza Harkovba, hanem Gorlovkában telepedtek le. Az apa, Volf Boldur a háború előtt a doni terület (vasúti) utasellátó trösztjének igazgatóhelyettese volt. A háború elején behívták, és a fronton halt meg. Az anyát Tatyjánának hívták, héberül Tajbénak. A gorlovkai bányauzemben dolgozott étkezdevezetőként. A legidősebb lány, Etja 1932-ben született,

a középső, Raja 1935-ben, a legkisebb pedig, Vera (héberül Dvojre) 1938-ban. Kevés zsidó élt Gorlovkában, fiatal lány pedig szinte egyáltalán nem volt. Mendel találkozgatni kezdett a középső lánnyal, Rajával. Az anyja úgy döntött, segíti leendő vejét. Segített neki, hogy otthagyhassa a bányamunkát, azután elintéztet neki egy autóvezetői tanfolyamot, és utána még munkát találni is segített neki. Amikor pedig már közeledett az esküvő ideje, Mendel magával hozta az egész családot Husztra. Az anya étkezdevezetőként dolgozott, Raja pedig ugyanott volt pénztáros. Mendel és Raja Huszton összeházasodtak. Zsidó esküvőt rendeztek nekik, volt hüpe, a szertartást a huszti zsinagóga rabbija vezette. Mendel hüpéjén ismerkedtem meg Verával és a családjával. Vera tizenkét évvel volt fiatalabb nálam. Nem a hagyományos zsidó nevelésben részesült. A Szovjetunióban született, ott is nőtt föl, szovjet iskolában tanult, és ezzel mindent elmondtam. Azért mégiscsak megtetszett nekem, és megkértem az édesanyját, hogy adja hozzám feleségül. Hamarosan össze is házasodtunk. Szerettem volna, hogy tradicionális zsidó esküvőnk legyen Királyházán, ahogy kell, rabbival, hüpével, lakodalommal, hogy az esküvőnkön ott legyen minden zsidó Királyházáról. Pénzem volt elég, mert akkoriban kevés sofőr volt, és jó fizetést kaptunk. De Vera anyja azt mondta, hogy sem ő, sem Vera nem jön el Királyházára megesküdni, és hogy Huszton kell megrendezni az esküvőt. Úgyhogy nem is tartottunk akkor esküvőt, csak bejegyeztettük magunkat az anyakönyvi hivatalban. Vera hozzám költözött. Majd aztán három hónap múlva mégiscsak megtartottuk a zsidó esküvőt Királyházán. A szertartást egy rabbi vezette Szvaljanából, akit a húgom beszélt rá, hogy utazzon ide. Ünnepi asztalt csináltunk, minden zsidót meghívtunk, aki Királyházán élt, meg persze a rokonokat is. Miután összeházasodtunk, Vera is elkezdett járni szombatoként meg a zsidó ünnepeken a zsinagógába, Királyházán, péntekenként pedig gyertyát gyújtott otthon. Otthon megtartottuk a zsidó ünnepeket, betartottuk a kásrutot, nálunk még most is van hétköznapi kóser edénykészlet. És van húsvéti edénykészlet is, amelyet a padláson tárolunk. Az asszonyok megtanították Verát a hagyományos zsidó ételek elkészítésére és a szombati bárhesz sütésére. Egy kicsit a feleségem is megbarátkozott a számomra annyira megszokott életformával.